

Madách-emlékermesek — 1969.

Vígh Tamás remekbe mintázott Madách-portrójának avatásakor az újjávarázsolt csesztei kúria parkjában megannyi európai országból összegyűlt tudós és művész konstatálta megnyugvással, hogy a költőóriás szellemének ápolása jó kezekben van a „nyíltszívű palócok” között. 1964 októbert írtunk akkor, s Madách halálának századik évfordulóját ünnepeltük.

A centenáriumi ünnepségsorozat a Tragédia költőjének igazáért vívott százéves harc jelentős állomása volt. Nemcsak azért, mert a Béke-világtanács a kulturális évfordulók sorába emelte Madách halálának évfordulóját, s e döntésben a haladó világ ismerte el életművének humanista eszmisszióját és világirodalmi művészi értékét, hanem elsősorban azért, mert a jubileum a Madách-kultusz reneszánszának nyitányát is jelentette. Mint az eltelt öt esztendő bizonyítja: a centenárius nem alkalmi tisztelgés volt csupán Madách géniusza előtt. Szelleme, áttörve a nyelvi korlátokat magára vonta a világirodalmi közvélemény figyelmét, tovább gyűrűztette a gazdag életmű feletti vita hullámait, egyre inkább bizonyosságát adva Madách igazának.

Sorra jelennek meg világszerte a Tragédia új fordításai — a magyar filológia feladatának is tartja ezek nyomán követését —, hazánkban pedig ki tudja hányadik kiadását éri meg a nagy mű. De nemcsak Az ember tragédiája, hanem a Mózes és a Csák végnapjai is új életre kelt az elmúlt években a hazai színpadokon.

Az ünnepségsorozat alkalmával jogosan kivívott elismerés fokozta a nógrádiak buzgalmát is, hiszen a legősintébb, legforróbb megbecsülést a szülőföld nyújthatja. Megyénkben október első hete minden esztendőben a Madáchra való emlékezés jegyében telik el. És vajon lehet-e az egyetemes kultúra e nagy alakjára, a filozopter-költőre méltóbban emlékezni, mint úgy, hogy elismerésünket fejezzük ki a „küzdők” közül azoknak, akik talantumukkal jól sáfárkodva a legtöbbet teszik a Madách-hagyomány ápolásáért, az életmű népszerűsítéséért? A régen megfogant gondolat is öt esztendővel ezelőtt vált valósággá, és lett évenkénti gyakorlattá.

Az idén — a hagyományos, meghitt hangulatú Karancs Szállásbeli ünnepségeken — öten vették át Hankó Jánostól, a Megyei Tanács elnökhelyettesétől a Madách-emlékplakettet, ifj. Szabó István szobrászművész alkotását, és a vele járó diplomát, amelyet Czinke Ferenc festőművész Madách-portréja díszít.

Varga Imre szobrászművész, újszerű megfogalmazású Madách szobráért — amely Salgótarjánban a Tragédia írójáról elnevezendő sétányon kerül felállításra a művészeti hetek egyik rangos programjaként — kapta meg e kitüntetést. Vámos László, Az ember tragédiája többszöri, kivált az ideai Szegedi Szabadtéri Játékok alkalmával nyújtott rendezéséért kapott Madách-plakettet. Kerényi Ferenc szisztematikussá, töretlen lendületű kutatásai és publikációi — amelyekből elsősorban a politikus Madách arcképe rajzolódik ki — révén érdemelte ki a Nógrád megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának díját. Szabó Béla helytörténeti és széleskörű, intenzív népművelési tevékenysége elismeréseként lett Madách-emlékermes. Nádházi Lajos személyében pártmunkás kapta meg a plakettet, aki a megye szellemi feléledésére érdekében kifejtett kultúrpolitikai és publicisztikai tevékenységével szerzett el-
 évülhetetlen érdemeket.

Az emlékezésnek eme — további sikerekre ösztönző, új feladatok megoldására serkentő — formája méltó Madách szelleméhez.

Csongrády Béla